

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра історії української літератури та компаративістики
Силабус
навчальної дисципліни
ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Літературне краєзнавство українська
Викладач	Джурбій Тетяна Олександрівна, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри історії української літератури та компаративістики
Профайл викладача	https://ukrlit.kpnu.edu.ua/dzhurbii-tetiana-oleksandrivna/
E-mail:	dzhurbii.tetiana@kpnu.edu.ua
Консультації	Четвер 14.00–15.00 Місце проведення консультацій – 418 аудиторія (центральний корпус), платформа MOODLE. Онлайн-консультації – вівторок з 15.00 до 16.00 (MOODLE, Google Meet, Viber)

Анотація до курсу

Літературне краєзнавство – навчальна дисципліна, що передбачає вивчення художньо-естетичних підвалин українського письменства Поділля крізь призму індивідуальних характеристик творчості письменників, зокрема світоглядно-естетичних та філософських пошуків прозаїків, поетів, драматургів, поетики їх творів, місця й значення в загальному національно-культурному й зокрема літературному процесі. Викладання курсу передбачає також зв'язок між вивченням основних питань історії літератури Поділля та практичною роботою майбутніх учителів філологів, критиків, перекладачів і літературознавців, заохочення бажань студентів особисто інтегруватися у творчу розробку питань літератури рідного краю.

Мета і завдання курсу

Мета курсу: дослідження літературного життя краю та поза його межами, а також навколелітературні вияви (література і театр, літературні місця Поділля, літературні музеї, пам'ятники і пам'ятні дошки тощо).

Завдання навчальної дисципліни:

- розкрити неперервність літературного процесу Поділля;
- сприяти усвідомленню літератури як певного національного та історичного типу художньої творчості;
- удосконалювати вміння студентів зіставляти художні твори, забезпечити оволодіння студентами необхідною термінологією;
- формувати вміння та навички наукової роботи студентів під час виконання ними рефератів і доповідей з питань, винесених на самостійне опрацювання;

- розвивати творчу уяву студентів;
- сприяти виробленню в них власних поглядів на явища літературного процесу, вільних від ідеологічної заангажованості та спрямованих на сприйняття естетичної самоцінності літератури рідного краю.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність управляти складною спеціалізованою діяльністю та професійними практичними проєктами в галузі філології (літературознавства) у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах із значним ступенем автономії, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність до вираження національної культурної ідентичності.
- Здатність до ухвалення ефективних і обґрунтованих рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.
- Здатність до абстрактного, логічного й критичного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), принципів професійної етики і дотримуватися правил академічної доброчесності.
- Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями й застосовувати їх у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність використовувати під час проведення уроків української літератури в закладах загальної середньої освіти системних знань про літературознавство і особливості літературного процесу, про основні періоди розвитку української літератури.
- Здатність аналізувати, систематизувати, інтерпретувати фольклорні факти та використовувати їх у процесі організації освітнього процесу з української літератури.
- Здатність усвідомлювати особливості літературного процесу на Поділлі та застосовувати ці знання в професійній діяльності вчителя української мови і літератури.
- Здатність розуміти, проєктувати та організовувати процеси виховання й розвитку учнів, їхньої пізнавальної діяльності, формувати мотивацію здобувачів загальної середньої освіти.
- Здатність до рівноправної та особистісно зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі, до розвитку в учнів критичного мислення і формування в них

- ціннісного ставлення та спроможність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
- Здатність формувати та розвивати в учнів ключові й предметні компетентності та наскрізні вміння.

Програмні результати навчання

- Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, цінувати національно-культурну ідентичність, різноманіття й мультикультурність.
- Володіти творчо-критичним мисленням, творчо використовувати різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі розв'язання соціальних і професійних завдань.
- Використовувати цифрові пристрої в професійній діяльності, працювати з операційними системами, онлайн-сервісами, застосунками, файлами, інтернетною мережею, критично оцінювати інформацію та організувати освітній процес із літератури з використанням цифрових технологій і технологій дистанційного навчання, дотримуватися академічної доброчесності під час їх створення й застосування, розвивати в учнів навички безпеки в цифровому середовищі.
- Розвивати у здобувачів загальної середньої освіти ключові й предметні компетентності та наскрізні вміння.
- Оперувати базовими категоріями й поняттями літературознавства та використовувати їх у процесі проектування й організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
- Знати особливості розвитку української літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні (зокрема, на Поділлі) в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів української літератури; твори української класики й сучасності та вміти застосовувати ці знання під час організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
- Застосовувати у процесі навчання учнів української літератури різні види аналізу художнього твору, відомості про його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок із фольклором, міфологією, філософією, використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

Очікувані результати навчання з дисципліни

Знання: основні етапи життєвого і творчого шляху відомих письменників Поділля; поняття про типові характери, конкретно-історичне та загальнолюдське в них (на прикладах головних дійових осіб вивчених творів); значення творів подільських письменників в українській літературі; суспільну роль краєзнавчої художньої літератури.

Уміння: аналізувати твір з урахуванням його художньої, естетичної та ідейної цілісності й авторської позиції; з'ясовувати взаємозв'язок світогляду і творчості письменника (на основі вивчених творів); зіставляти різні погляди в процесі полеміки, виявляти здатність аргументувати свої твердження, власну думку про твір.

Формат курсу

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання у системі MOODLE. Можливе використання

застосунків для проведення відеоконференцій.

Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Спеціальність, спеціалізація	035 Філологія. Українська мова та література 014 Середня освіта (Українська мова і література)
Рік викладання	2022-2023
Семестр вивчення	другий
Обов'язкова / вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	20
Самостійна та індивідуальна робота	80
Форма підсумкового контролю	залік

Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання проєктора й ноутбука / персонального комп'ютера для створення презентацій у форматі MS Power Point або інших. Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що студенти відвідуватимуть лекційні та практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1kXGZVxEIcG0Cmy33EvqF2c2E7hGHUrT8/view>) та етичних норм поведінки.

Встановлюються терміни виконання здобувачами усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) або самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що студенти поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього практичного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання аспірантом питань плану.

Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view) та

Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45хybMiWBEVDbGpb/view>).

Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури студенти можуть послуговуватися бібліотекою університету, фондами кафедри історії української літератури та компаративістики й інтернетними ресурсами. Здобувачі заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікування з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо), консультацій, на засіданні наукових семінарів.

Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	разом	у тому числі		
		лекційні заняття	практичні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Інтермедіальні студії				
Тема 1. Літературне краєзнавство як галузь гуманітарного знання.	6	2	-	4
Тема 2. Фольклор Поділля.	12	2	2	8
Тема 3. Літературний процес на Поділлі на етапі розвитку давньої української літератури.	12	2	2	8
Тема 4. Література Поділля ХІХ ст..	12	2	2	8
Тема 5. Літературне життя Поділля ХХ ст..	18	2	4	12
Тема 6. Дитячі письменники подільського краю.	10	2	2	6
Тема 7. Літературна діаспора Поділля.	12	2	2	8
Тема 8. Основні тенденції розвитку літературного процесу Поділля на сучасному	16	2	2	12

етапі.				
Тема 9. Образ Поділля у світовій класиці.	12	2	2	8
Тема 10. Літературне краєзнавство у сучасній школі: методологічний аспект.	10	2	2	6
Разом годин	120	20	20	80

Політика оцінювання

Контроль якості підготовки здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таких документів:

- Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) (<https://cutt.ly/ETLKNxY>);
- Положення про екзамени і заліки та порядок перезарахування навчальних дисциплін, визначення академічної різниці та її ліквідації при переведенні, вступі та поновленні студентів на навчання до Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://bit.ly/3COMiIn>).

Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний і модульний контроль (100 балів)			Сума
Змістовий модуль 1 (100 балів)			100 балів
Навчальні заняття	МКР	Самостійна робота	
60 балів	20 балів	20 балів	

Рейтингова оцінка за навчальну дисципліну

Підсумкова рейтингова оцінка студента за навчальну дисципліну є сумою рейтингової оцінки за результатами успішності на навчальних заняттях, рейтингового балу за результатами МКР і рейтингового балу за самостійну роботу.

Рейтингова оцінка за результатами успішності на навчальних заняттях обчислюється за формулою: $rk = (0,05rk^c + 0,4) \cdot \dot{r}k$, де rk^c – середня оцінка навчальної діяльності здобувача вищої освіти на навчальних заняттях, а $\dot{r}k$ – встановлений максимально можливий бал оцінювання результатів цього виду навчальної діяльності.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичному занятті – 12 (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планом практичного заняття). Оцінювання рівня знань студента враховує:

– характеристику відповіді: цілісність, повноту, логічність, обґрунтованість, правильність;

– якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибину, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

– ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

– рівень вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

– досвід творчої діяльності;

– уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези.

Здобувачу вищої освіти, що не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчального заняття, в журналі обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів. Студент, знання, уміння і навички якого на навчальному занятті за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався і має академічну заборгованість за результатом поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з пропуском заняття, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен зліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). У разі невиконання цих умов здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю (навчальні заняття).

Самостійна робота

Контроль за самостійною індивідуально-дослідною роботою відбуватиметься за допомогою різних видів робіт (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, співбесіда, захист виконаних студентами індивідуальних навчально-дослідних завдань), які охоплюватимуть всі питання, винесені на самостійне опрацювання.

Індивідуальне пошукове завдання здобувача вищої освіти передбачає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизацію, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи. При оцінюванні самостійної роботи буде враховано:

- достатність роботи з навчально-методичною, науковою, допоміжною літературою з питань, що розглядаються;

- уміння добувати інформацію з різноманітних джерел;

- креативність у доборі матеріалу і його описі;

- робота з комп'ютерною технікою, системою Internet.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами самостійної роботи отримали рейтинговий бал, що менший за 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що її не подали, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю (самостійна робота), ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал, що менший від 60 %

максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно з «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/8OFJa9h>), якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю)

Підсумковий рейтинг з дисципліни

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни) – це сума рейтингових оцінок у балах за змістовий модуль.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Національна залікова оцінка
90-100	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно) (з можливістю повторного складання)	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно) (з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу)	

Студенти, що мають академічну заборгованість за результатами поточного / підсумкового контролю, зобов'язані зліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

До індивідуального навчального плану студента результати підсумкового рейтингу з навчальної дисципліни заносяться за умови, якщо студент не має академічної заборгованості та його рейтингова оцінка є більшою або рівною 60 балів.

Рекомендована література

Основна:

1. Дем'янчук Г. С. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ : Просвіта, 2006. 293 с.
2. Літературне краєзнавство Поділля в системі сучасної освіти: стан, проблеми, перспективи : зб. наук. праць / Ред. колегія: О.М. Куцевол (голов. ред.). Вінниця, 2011. 337 с.

3. Літературна Хмельниччина ХХ століття: хрестоматія / упорядник М. Федунець. Хмельницький, 2005. 608 с.
4. Мацько В. Літературне Поділля: Довідник і переклади. Хмельницький редакційно-видавничий відділ, 1991. 106 с.
5. Прокопчук В. С. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність. Київ: Рідний край, 1995. – 136 с.

Додаткова:

1. Кузьма-Качур М., Горват М. Основи краєзнавства: навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2017, 256с.
2. Література рідного краю: методичні рекомендації для вчителів-словесників. Кам'янець-Подільський: «Абетка», 1999. 164 с.
3. Прокопчук В.С. Шкільне краєзнавство: навчальний посібник / В.С. Прокопчук; наук. ред. П.Т. Тронько; МОН України, Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський: Кондор, 2010.
4. Сваричевський А. Краса України – Поділля: нарис. Хмельницький, 1991. 48 с.